

KOMISJA SZKOLENIOWA
Kolegium Sędziów PZPN

ZASADY NABORU
KANDYDATÓW NA SĘDZIÓW PIŁKI NOŻNEJ

Warszawa, wrzesień 2011 r.

WSTĘP

Niniejszy materiał zawiera zasady naboru oraz przedstawia ramowy program kursu dla kandydatów na sędziów piłki nożnej.

W zamierzeniu autorów, opracowany dość szczegółowo program pozwoli na jednolite, systematyczne i kompleksowe omówienie Przepisów Gry w Piłkę Nożną oraz ułatwi prowadzącym zajęcia przygotowanie kandydatów do egzaminu, a także właściwe przygotowanie ich do pełnienia trudnej i odpowiedzialnej roli sędziego piłkarskiego.

SPIS TREŚCI:

	WSTĘP	str. 2
I.	PROCEDURA WSTĘPNA	str. 4
II.	HARMONOGRAM KURSU	str. 5
III.	SZCZEGÓŁOWA TEMATYKA ZAJĘĆ NA KURSIE	str. 8
IV.	PRZEBIEG SZKOLENIA W TRAKCIE KURSU	str. 13
V.	WZÓR WYPEŁNIONEGO SPRAWOZDANIA	str. 14
VI.	PRZYKŁADOWY OPIS KAR INDYWIDUALNYCH	str. 15
VII.	EGZAMINY	str. 16
VIII.	OGÓLNE ZASADY MIANOWANIA SĘDZIÓW	str. 17

ZAŁĄCZNIKI:

1. ANKIETA – PODANIE KANDYDATA NA SĘDZIEGO PIŁKI NOŻNEJ.
2. KARTA EGZAMINACYJNA – WYNIKI EGZAMINU.
3. OŚWIADCZENIE KANDYDATA O NIEKARALNOŚCI.
4. ARKUSZ OBSERWACJI SĘDZIEGO PRÓBNEGO

I. PROCEDURA WSTĘPNA – niezbędne czynności dla zakwalifikowania kandydata do udziału w Kursie.

1. Przyjęcie podania kandydata, w tym:

- a. Wypełnienie ankiety przez kandydata (*załącznik nr 1*)
- b. Zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do czynnego sędziowania, jako warunek dopuszczenia kandydata do egzaminu teoretycznego i sprawnościowego.
- c. Oświadczenie kandydata o niekaralności (*załącznik nr 3*)
- d. Dokument (kserokopia) określający poziom wykształcenia – minimum średnie. W wypadku kandydatów kontynuujących naukę należy przedstawić ostatni dokument (świadczenie maturalne lub zaświadczenie o kontynuacji nauki w szkole kończącej się maturą itp.)
- e. Zgodę opiekuna ustawowego na udział w kursie (dot. kandydatów poniżej 18 roku życia).
- f. W dniu składania podania osoba zgłaszająca się na kurs musi posiadać ukończony 17 rok życia
- g. Sędzią próbnym może zostać osoba pełnoletnia (ukończenie 18 lat). W okresie 17-18 lat osoba ta posiada status: „sędzia – kandydat”. W wydanej legitymacji sędziego należy to wyraźnie określić.

2. Rozmowa kwalifikacyjna z kandydatem na sędziego:

Rozmowa ma na celu wysondowanie ogólnych wiadomości kandydata, jego poziomu inteligencji, zainteresowań, powodów dla których chce zostać sędzią piłki nożnej itd.

Etap ten ma na celu selekcje osób przypadkowych.

3. Każdy kandydat zakwalifikowany do udziału w kursie w ramach opłaty wstępnej, którą ustalają ZPN-y, winien otrzymać aktualne Przepisy Gry w Piłkę Nożną.

II. HARMONOGRAM KURSU dla kandydatów na sędziów piłki nożnej KSZPN.

Lp.	Temat wykładu (zajęć, ćwiczeń)	Termin	Wykładowca	Ilość godzin
1	2	3	4	5
1.	Otwarcie kursu Spotkanie organizacyjne.	Dzień 1		30 minut
2.	Temat 1: Specyfika treningu fizycznego sędziego piłki nożnej.	Dzień 1		30 minut
3.	Temat 2: Pole gry – miejsce rozgrywania zawodów. Strefa techniczna. Piłka. Art. 1, 2, strefa techniczna	Dzień 1		60 minut
4.	Temat 2: Pole gry – miejsce rozgrywania zawodów. Strefa techniczna. Piłka. Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 2		30 minut
5.	Temat 3: Liczba zawodników oraz ich ubiór podczas zawodów. Art. 3, 4	Dzień 2		90 minut
6.	Temat 3: Liczba zawodników oraz ich ubiór podczas zawodów. Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 3		30 minut
7.	Temat 4: Prawa i obowiązki sędziów, sędziów asystentów i sędziego technicznego Art. 5, 6, sędzia techniczny	Dzień 3		90 minut
8.	Temat 4: Prawa i obowiązki sędziów, sędziów asystentów i sędziego technicznego Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 4		30 minut
9.	Temat 5: Sposób poruszania się sędziów i sędziów asystentów oraz zasady współpracy zespołu sędziowskiego Art. 5, 6	Dzień 4		90 minut
10.	Temat 5: Sposób poruszania się sędziów i sędziów asystentów oraz zasady współpracy zespołu sędziowskiego Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 5		30 minut
11.	Temat 6: Niektóre zadania i postępowanie sędziego podczas zawodów. Art. 7, 8, 9, 10	Dzień 5		90 minut

12.	Temat 6: Niektóre zadania i postępowanie sędziego podczas zawodów. Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 6		30 minut
13.	Temat 7: Jak należy rozumieć określenie „spalony” – teoria oraz prezentacja filmowa. Art. 11	Dzień 6		90 minut
14.	Temat 7: Jak należy rozumieć określenie „spalony” Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 7		30 minut
15.	Temat 8: Gra niedozwolona i niewłaściwe postępowanie – część I (w oparciu o materiał filmowy). Art. 12	Dzień 7		90 minut
16.	Temat 8: Gra niedozwolona i niewłaściwe postępowanie – część II (w oparciu o materiał filmowy). Art. 12	Dzień 8		120 minut
17.	Temat 8: Gra niedozwolona i niewłaściwe postępowanie. Podsumowanie i powtórzenie.	Dzień 9		60 minut
18.	Temat 9: Rzut karny – jako trudna i odpowiedzialna decyzja sędziego. Seria rzutów z punktu karnego w celu wyłonienia zwycięskiej drużyny. Art. 14, procedury mające na celu...	Dzień 9		60 minut
19.	Temat 9: Rzut karny – jako trudna i odpowiedzialna decyzja sędziego. Seria rzutów z punktu karnego w celu wyłonienia zwycięskiej drużyny Podsumowanie i powtórzenie	Dzień 10		30 minut
20.	Temat 10: Rzuty wolne, wrzuty, rzuty od bramki oraz rzuty z rogu. Art. 13, 15, 16, 17	Dzień 10		90 minut
21.	Repetitorium – test wewnętrzny. Omówienie wyników.	Dzień 11		90 minut
22.	Temat 11: Sprawozdanie z zawodów – dokument najwyższej wagi. Praktyczne wypełnianie sprawozdania z zawodów wraz z załącznikami.	Dzień 12		90 minut

23.	Temat 11: Sprawozdanie z zawodów – dokument najwyższej wagi. Sprawdzenie praktycznego wypełnianie sprawozdania z zawodów wraz z załącznikami. Regulaminy rozgrywek.	Dzień 13		90 minut
24.	Zajęcia seminaryjne na zawodach piłki nożnej – praktyczna obserwacja zawodów.	Dzień 14		180 minut
25.	Egzamin <ul style="list-style-type: none"> • test pisemny z zakresu przepisów gry. • samodzielne wypisanie sprawozdania z zawodów. • ustny sprawdzian wiadomości. 	Dzień 15		
26.	Egzamin sprawnościowy – test interwałowy	Dzień 16		
27.	Zakończenie kursu – ogłoszenie wyników, wydanie zaświadczeń o ukończeniu kursu lub o ukończeniu kursu i zdaniu z wynikiem pozytywnym egzaminu dla kandydatów na sędziego, wręczenie legitymacji sędziego próbnego lub sędziego kandydata.	Dzień 17		

III. Szczegółowa tematyka zajęć na kursie kandydatów na sędziów piłki nożnej:

1. Temat 1: Specyfika treningu fizycznego sędziego piłki nożnej:

- Istota treningu fizycznego,
- Systematyczność treningu,
- Strefy wytrzymałości organizmu,
- Trening niskiej intensywności,
- Trening wysokiej intensywności (wytrzymałościowy),
- Trening szybkościowy,
- Wiadomości nt. indywidualnych zakresów tętna,
- Dostosowanie treningów do terminów rozgrywania zawodów,
- Przykładowe treningi.

2. Temat 2: Pole gry – miejsce rozgrywania zawodów. Strefa techniczna. Piłka. (Art. 1, 2, strefa techniczna):

- Pole gry – definicja,
- Oznaczenie i wymiary pola gry (seniorzy, juniorzy, trampkarze i młodzicy),
- Nawierzchnia pola gry,
- Niezbędne wyposażenie pola gry,
- Szatnie i ich wyposażenie,
- Weryfikacja pola gry, ocena jego przydatności do rozegrania zawodów,
- Ocena stanu technicznego bramek przenośnych (rozgrywki młodzików),
- Protesty dotyczące stanu pola gry,
- Obowiązki gospodarza zawodów i jego odpowiedzialność za utrzymanie porządku na zawodach,
- Piłka – właściwości i wymiary, ocena przydatności, wymiana piłki niezdatnej do gry,
- Druga piłka na polu gry,
- Usytuowanie oraz wymiary strefy technicznej,
- Ilość osób przebywająca w strefie technicznej oraz ich zachowanie.

3. Temat 3: Liczba zawodników oraz ich ubiór podczas zawodów. (Art. 3, 4):

- Liczba zawodników i procedura ich wymiany w trakcie meczu,
- Zamiana zawodników w trakcie zawodów,
- Zawodnik rezerwowy a zawodnik wymieniony,
- Rola i zadania kapitana drużyny,
- Warunki niezbędne do dopuszczenia zawodnika do zawodów, składy drużyn,
- Postępowanie sędziego w przypadku dodatkowych osób na polu gry,
- Postępowanie przy protestach związanych z tożsamością zawodników,
- Zapoznanie z regulaminami rozgrywek w kontekście ilości wymian zawodników w poszczególnych klasach rozgrywkowych,
- Ubiór zawodników, podstawowe wyposażenie, używanie biżuterii, dobór kolorów,
- Kontrola ubioru.

4. Temat 4: Prawa i obowiązki sędziów, sędziów asystentów i sędziego technicznego (Art. 5, 6, sędzia techniczny):

- Prawa i obowiązki sędziego w świetle przepisów gry,
- Etyczne aspekty działalności sędziego,
- Zachowanie sędziego na obiekcie sportowym,
- Asertywność i inne wartości niezbędne w działalności sędziowskiej,
- Autorytet sędziego – umiejętność jego budowania (postawa ogólna, wygląd, zachowanie przy podejmowaniu decyzji, pewność sędziego itp.),
- Odpowiedzialność sędziego za podjęte decyzje. Skutki ewentualnych błędów,
- Umiejętność koncentracji, sposób reagowania na nieuniknioną krytykę,
- Ogólny wpływ sędziego na przebieg i atmosferę zawodów,
- Ubiór sędziego oraz jego wyposażenie,
- Zachowanie w przypadku nieprzybycia lub niedyspozycji sędziego,
- Postępowanie w przypadku kontuzji zawodnika,
- Protesty,
- Bezpieczeństwo sędziów,
- Zakończenie zawodów przed upływem ustalonego czasu gry,
- Zadania i obowiązki sędziego technicznego.

5. Temat 5: Sposób poruszania się sędziów, sędziów asystentów, oraz zasady współpracy zespołu sędziowskiego (Art. 5, 6):

- Zasady poruszanie się systemem diagonalnym i korzyści płynące ze stosowania tego systemu,
- Zasady poruszania się na meczach prowadzonych bez związkowych sędziów asystentów,
- Ustawianie się sędziów podczas stałych fragmentów gry,
- Gestykulacja sędziego w trakcie zawodów – „mowa ciała”,
- Sposób używania gwizdka (*niezbędny gwizdek lub odpowiedni materiał filmowy*),
- Podstawowe zasady poruszania się sędziów asystentów,
- Technika posługiwania się chorągiewką (*niezbędna chorągiewka*),
- Zasady kontaktowania się sędziów w trakcie zawodów oraz konsultacji,
- Podział kompetencji wśród sędziów,
- Postępowanie przy masowych konfrontacjach,
- Zakres obowiązków i ich podział w zespole sędziowskim,
- Zasady współpracy z klubowymi sędziami asystentami.

6. Temat 6: Niektóre zadania i postępowanie sędziego podczas zawodów. (Art. 7, 8, 9, 10):

- Części gry – szczegółowe omówienie czasu trwania zawodów wszystkich klas rozgrywkowych (seniorzy, juniorzy, trampkarze i młodzicy),
- Przerwa między częściami zawodów,
- Stracony czas gry podczas zawodów i jego kompensowanie,
- Omyłkowe, przedwczesne zakończenie lub przedłużenie części zawodów,
- Zawody zakończone przed upływem ustalonego czasu gry,
- Rozpoczęcie i wznowianie gry – sposoby wznowiania przerwanej gry,
- Procedura rozpoczęcia gry,
- Rzut sędziowski jako specyficzny sposób wznowienia gry,
- Sankcje w wypadku nieprawidłowego wykonania rozpoczęcia gry i rzutu sędziowskiego, względnie

- przeszkadzania w prawidłowym ich wykonaniu,
- Piłka w grze i poza grą,
- Jak zdobywa się bramkę.

7. Temat 7: Jak należy rozumieć określenie „spalony” – teoria oraz prezentacja filmowa. (Art. 11):

- Pozycja spalona a spalony. Definicje tych pojęć.
- Spalony:
 - poprzez branie udziału w grze,
 - poprzez przeszkadzanie przeciwnikowi,
 - poprzez korzystanie z zajmowanej pozycji spalonej.
- Pojęcie „trzech linii oceny spalonego”:
 - linia przedostatniego zawodnika drużyny broniącej,
 - linia piłki,
 - linia środkowa boiska.
- Zasada „czekaj i patrz”. Kontakt wzrokowy z sędzią,
- Rola asystenta w prawidłowej ocenie spalonego. Ustawianie się asystenta na linii spalonego, koncentracja, „stop klatka” w momencie zagrania. Ocena czy zaistniał spalony, czy tylko zawodnik przebywał na pozycji spalonej,
- Sposób poruszania się asystenta, krok dostawny, sprinty, bieg tyłem. Sposób trzymania chorągiewki,
- Wizualne wskazania spalonych. *(Niezbędne są chorągiewki w celu zademonstrowania wskazania spalonego w pobliżu asystenta, w środkowej strefie boiska, po przeciwnej stronie boiska),*
- Korzyść przy spalonym,
- Zachowanie zawodników unikających spalonego poprzez opuszczenie pola gry,
- Zachowanie zawodników wprowadzających przeciwnika na spalonego opuszczenie pola gry,
- Prezentacja filmowa klatek z przykładowymi decyzjami o spalonym i pozycji spalonej.

Temat 8: Gra niedozwolona i niewłaściwe postępowanie – (w oparciu o materiał DVD). (Art. 12):

- Kary zespołowe:
 - Rzut wolny bezpośredni,
 - Rzut wolny pośredni,
 - Rzut karny.
- Kary indywidualne – sankcje dyscyplinarne:
 - Napomnienie (żółta kartka) – przewinienia karane napomnieniem,
 - Wykluczenie (czerwona kartka) – przewinienia karane wykluczeniem,
 - Kary minutowe (rozgrywki młodzieżowe).
- Sposób udzielania kar indywidualnych *(niezbędna kartka żółta i czerwona),*
- Podstawowe warunki uznania gry za grę niedozwoloną (faul),
- Nieostrożność, nierozważność, użycie nieproporcjonalnej siły,
- Atakowanie przeciwnika,
- Zatrzymywanie przeciwnika,
- Zagranie piłki ręką:
 - zagranie przypadkowe/ zagranie rozmyślne – kryteria ułatwiające ocenę.
- Przewinienia bramkarza,
- Przewinienia wobec bramkarza,
- Gra niebezpieczna,
- Przeszkadzanie.
- Niesportowe zachowanie karane napomnieniem (między innymi):
 - symulacje,

- fetowanie zdobycia bramki,
- okazywanie niezadowolenia – protesty,
- opóźnianie wznowienia gry,
- uporczywe naruszanie przepisów gry.
- Postępowanie sędziego przy ocenie następujących przypadków:
 - Poważny, rażący faul,
 - Gwałtowne, agresywne zachowanie,
 - Rzucanie przedmiotami – łącznie z piłką,
 - Przerwanie korzystnej akcji a pozbawienie drużyny bramki lub realnej szansy na zdobycie bramki.
- Korzyść – jeden z najważniejszych elementów wpływających na jakość widowiska piłkarskiego:
 - stosowanie korzyści – założenia i kryteria,
 - atmosfera meczu a korzyść,
 - płynność gry a stosowanie korzyści,
 - sygnalizacja korzyści przez sędziego,
 - kary indywidualne a stosowanie korzyści,
 - ryzyko jakie podejmuje sędzia stosując korzyść,
 - błędy sędziów przy stosowaniu korzyści.
- Prezentacja filmowa klitek z decyzjami z Artykułu 12.

9. Temat 9: Rzut karny – jako trudna i odpowiedzialna decyzja sędziego.
(Art. 14, Procedury mające na celu wyłonienie zwycięzcy meczu) :

- Powaga decyzji o przyznaniu rzutu karnego,
- Ustawienie piłki i zawodników obu drużyn,
- Procedura wykonania,
- Sankcje karne,
- Szczególne sytuacje.

Procedury mające na celu wyłonienie zwycięzcy meczu:

- Dogrywka,
- Bramki zdobyte na wyjeździe,
- Rzuty z punktu karnego w celu wyłonienia zwycięzcy zawodów – procedura wykonania.

10. Temat 10: Rzuty wolne, wrzuty, rzuty od bramki oraz rzuty z rogu.
(Art. 13, 15, 16, 17):

Wznowienie gry rzutem wolnym,

- Rzut wolny pośredni,
- Rzut wolny bezpośredni,
- Miejsce wykonania rzutu wolnego,
- Zachowanie zawodników podczas wykonywania rzutu wolnego,
- Procedura wznowienia gry przy wykonywaniu rzutu wolnego,
- Sankcje karne za nieprzestrzeganie przepisów gry przy wykonaniu rzutu wolnego,
- Wykonanie rzutu wolnego na sygnał gwizdkiem sędziego – zarządzanie przy wykonywaniu rzutu.

Wykonanie wrzutu:

- Podstawowe warunki prawidłowego wznowienia gry wrzutem,
- Zachowanie zawodników drużyny przeciwnej,
- Najczęściej popełniane błędy przy wznowieniu gry wrzutem,
- Sankcje karne przy wykonywaniu wrzutu.

Wykonanie rzutu od bramki:

- Podstawowe warunki prawidłowego wznowienia gry rzutu od bramki
- Najczęściej popełniane błędy przy wznowieniu gry rzutem od bramki,
- Sankcje karne przy wykonywaniu rzutu od bramki,
- Sytuacje szczególne podczas wprowadzania piłki do gry z rzutu od bramki.

Wykonanie rzutu z rogu:

- Podstawowe warunki prawidłowego wznowienia gry rzutem z rogu,
- Najczęściej popełniane błędy przy wznowieniu gry rzutem z rogu,
- Sankcje karne przy wykonywaniu rzutu z rogu.

11. Temat 11: Sprawozdanie z zawodów – dokument najwyższej wagi.

Praktyczne wypełnianie sprawozdania z zawodów wraz z załącznikami.

- Przedstawienie zasad wypełniania sprawozdania z zawodów,
- Omówienie sposobu wypełniania załącznika do sprawozdania,
- Omówienie czynności sędziego przed zawodami w zakresie sprawdzenia dokumentów meczowych (kart zdrowia, kart zawodniczych, list porządkowych, weryfikacji boiska itp.),
- Ćwiczenia praktyczne w zakresie wypełnianie sprawozdania z zawodów wraz z załącznikami,
- Zapoznanie z regulaminami rozgrywek.

IV. PRZEBIEG SZKOLENIA W TRAKCIE KURSU.

1. Zajęcia na Kursie prowadzone są przez członków Komisji Szkoleniowej KS ..ZPN, względnie przez inne zaproszone osoby o uznanym autorytecie i umiejętnościach przekazania posiadanej wiedzy.
2. Każde spotkanie winno być poprzedzone testem (10 pytań), z zakresu materiału poruszanego na poprzednim spotkaniu. Test każdorazowo przygotowują wykładowcy konkretnego tematu. Test ten winien być omówiony zaraz po jego ukończeniu.
3. Wykłady należy oprzeć na konkretnych artykułach Przepisów Gry, innych oficjalnych publikacjach, posiadanej wiedzy praktycznej oraz dostępnych materiałach filmowych FIFA oraz UEFA.
4. Każdy wykład można uzupełnić odpowiednimi prezentacjami multimedialnymi. Dobór tych materiałów zależy od inwencji wykładowcy.
5. Wszelkie interpretacje przekazywane na kursie muszą być zgodne z zaleceniami i wykładniami Komisji Szkoleniowej KS PZPN.
6. Niektóre wykłady winny być uzupełniane o demonstrowanie takich elementów jak: sposób przeprowadzenie losowania, sposób posługiwania się gwizdkiem, prawidłowa gestykulacja sędziego, sygnalizacje asystentów, wykonanie wrzutów, demonstracja nieprawidłowych zagrań, itp.
7. Zajęcia winny odbywać się 2 razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Cykl trwania kursu winien się zamknąć w ciągu 4 miesięcy.
8. Proponuje się utrzymanie kolejności poszczególnych szkoleń, zgodnie z przedstawionym harmonogramem. Przeprowadzenie już na początku Kursu specjalistycznego szkolenia dotyczącego specyfikacji treningu sędziego piłkarskiego, stworzy dłuższy okres dla właściwego przygotowania się kandydatów do egzaminu kondycyjnego (testu interwałowego).
9. Najbardziej wskazanym jest – biorąc pod uwagę system rozgrywek piłkarskich w Polsce – przeprowadzenie Kursu w okresie od grudnia do połowy kwietnia. Przeprowadzenie końcowego egzaminu sprawnościowego w kwietniu, umożliwi kandydatom na właściwe przygotowanie się i zdanie egzaminu w odpowiednich warunkach pogodowych.
10. Zakończenie Kursu w połowie kwietnia pozwoli nowo mianowanym sędziom próbnym na prowadzenie zawodów w rundzie wiosennej.

..... ZWIĄZEK PIŁKI NOŻNEJ

SPRAWOZDANIE SĘDZIEGO - *przykładowe*

z zawodów piłki nożnej o mistrzostwo, ~~towarzyskich~~ : **KLASY OKRĘGOWEJ seniorów** rozegranych
dnia: **15 VIII 2011 r.** o godz.: **15.30** na boisku w przy **ul. Sportowej w LUKOWIE**
pomiędzy drużynami: **KS „ORLETA” LUKÓW - LKP „MOTOR” II Lublin**
(drużyna gospodarzy na pierwszym miejscu)

Sędzia główny: **KOWALSKI MARIUSZ** z **KS LZPN**
Sędzia asystent 1: **ADAMCZYK MATEUSZ** z **KS LZPN**
Sędzia asystent 2: **NOWAK SŁAWOMIR** z **klubowy**
Sędzia techniczny: **nie dotyczy** z **KS -**
Wynik zawodów: **2 – 3** słownie: **dwa do trzech** dla **LKP „MOTOR” II Lublin**
Wynik do przerwy: **1 – 1** słownie: **jeden do jednego** dla **remis**
Wynik po dogrywce: - dla -
Doliczony czas gry: I połowa: **1 min** II połowa: **3 min**

Wykorzystano przez Wydział Dyscypliny	Sprawdzono uprawnienia zawodników do gry	Zweryfikowano
dn..... <i>podpis</i>	dn..... <i>podpis</i>	wynik..... punkty dla dnia <i>podpis</i>

Opis wypadków mających związek z grą.

(kontuzje, udzielone napomnienia, wykluczenia zawodników, zachowanie się publiczności, porządek)

KONTUZJE: **LKP „MOTOR” II Lublin:**

- zaw. Nr 11 Krasoń Mateusz (11 min) – kontuzja lewej nogi, okolice kostki

NAPOMNIENIA: **KS „ORLETA” Łuków**

- zaw. Nr 7 Wilkiewicz Sławomir (23 min) – podstawienie nogi, spowodowanie upadku przeciwnika, przerwanie korzystnej akcji
- zaw. Nr 13 Kardyka Piotr (46 min) – niesportowe zachowanie, ostentacyjne protestowanie przeciwko decyzji sędziego
- zaw. Nr 7 Wilkiewicz Sławomir (78 min) – nierozważny atak wślizgiem w nogi przeciwnika w walce o piłkę

LKP „MOTOR” II Lublin:

- zaw. Nr 1 Matys Grzegorz (90 + 1 min) – niesportowe zachowanie: gra na czas przy wprowadzaniu piłki do gry z rzutu od bramki

WYKLUCZENIA: **KS „ORLETA” Łuków**

- zaw. Nr 7 Wilkiewicz Sławomir (78 min) – konsekwencja otrzymania drugiego napomnienia w tych samych zawodach

UWAGI:

1. W 79 min. zawodów za nieodpowiednie zachowanie w strefie technicznej (wymachiwanie rękami) i krytykę orzeczeń sędziego po wykluczeniu zawodnika drużyny własnej drużyny cyt.: „Jeszcze jednego nam wyrzuc ty ślepy krecie” oraz kilkukrotne opuszczanie strefy technicznej - usunięty został trener drużyny „ORLETA” Łuków Pan Stachowski Władysław.
2. W 89 min. zawody wstrzymano na okres 2 min. z powodu wtargnięcia w na pole gry (około 5 metrów w okolicach chorągiewki różnej) i w jego bezpośrednie sąsiedztwo (bieżnię okalającą pole gry) - kibiców drużyny gości. Po skutecznej interwencji służb porządkowych – zawody bez przeszkód kontynuowano. Zachowanie kibiców w dalszej części zawodów nie wpływało na przebieg gry.

Adnotacje Głównego Sędziego:

1. Karty zawodników sprawdzono (~~TAK-NIE~~)
2. Listę porządkowych dostarczono (~~TAK - NIE~~)
3. Karty zdrowia zawodników sprawdzono (~~TAK-NIE~~)
4. Obuwie i stroje zawodników sprawdzono (~~TAK - NIE~~)
5. Tożsamość zawodników sprawdzono (~~TAK - NIE~~)
6. Służba medyczna obecna na zawodach (~~TAK - NIE~~)

.....
Miejscowość i data

.....
podpis sędziego

VI. PRZYKŁADOWE OPISY KAR INDYWIDUALNYCH:

NAPOMIENIE (żółta kartka)

1. podstawienie nogi przeciwnikowi, spowodowanie jego upadku i przerwanie korzystnej akcji drużyny przeciwnej;
2. nierozważny atak wślizgiem w nogi przeciwnika w walce o piłkę;
3. nierozważny atak ciałem w przeciwnika w walce o piłkę;
4. nierozważny atak łokciem w będącego w wyskoku przeciwnika w walce o piłkę;
5. zatrzymanie przeciwnika rękami i przerwanie korzystnej akcji drużyny przeciwnej;
6. rozmyślne zagranie piłki ręką i przerwanie korzystnej akcji drużyny przeciwnej;
7. niesportowe zachowanie tj. próbę wymuszenia rzutu karnego – symulacja;
8. niesportowe zachowanie tj. opóźnianie wznowienia gry poprzez ...
9. niesportowe zachowanie tj. próba oszukania sędziego poprzez zdobycie bramki ręką;
10. niesportowe zachowanie tj. używanie obelżywego języka jako przerywnik w wypowiedzi cyt: „Nie widziałeś, k..wa”
11. niesportowe zachowanie tj. ostentacyjne protestowanie przeciwko decyzji sędziego (okrzykiem lub gestem);
12. niesportowe zachowanie tj. gra na czas podczas wykonywania stałego fragmentu gry;
13. niesportowe zachowanie tj. zagrание piłki z rzutu wolnego przed sygnałem gwizdka, kiedy sędzia zarządził inaczej;
14. niesportowe zachowanie tj. niezachowanie wymaganej odległości od piłki, wybiegnięcie z muru przed wprowadzeniem piłki do gry z rzutu wolnego.

WYKLUCZENIE (czerwona kartka)

1. podstawienie nogi przeciwnikowi, spowodowanie jego upadku i pozbawienie drużyny przeciwnej realnej szansy na zdobycie bramki;
2. zatrzymanie przeciwnika rękami i pozbawienie przez to jego drużyny realnej szansy na zdobycie bramki;
3. pozbawienia przeciwników bramki poprzez rozmyślne wybicie ręką piłki nieuchronnie zmierzającej do bramki z linii bramkowej;
4. poważny rażący faul: rozmyślne uderzenie przeciwnika łokciem w twarz w walce o piłkę, spowodowanie poważnej kontuzji przeciwnika;
5. poważny, rażący faul: dynamiczny atak wślizgiem w nogi przeciwnika bez możliwości zagrania piłki narażając tym samym przeciwnika na niebezpieczeństwo odniesienia kontuzji;
6. gwałtowne uderzenie przeciwnika trzymaną piłką w tułów w czasie przerwy w grze;
7. gwałtowne, agresywne zachowanie w stosunku do współpartnera – uderzenie go pięścią w twarz w czasie przerwy w grze;
8. oplucie przeciwnika jako odwet za popełniony faul;
9. używanie obelżywego języka w stosunku do sędziego/współpartnera/przeciwnika cyt: „I teraz się K..wo śmiejesz”;
10. konsekwencja otrzymania drugiego napomnienia w tych samych zawodach.

VII. EGZAMINY.

1. **Warunkiem dopuszczenia kandydata do egzaminu jest minimum 60%-owa frekwencja** oraz obowiązkowe uczestniczenie w praktycznym szkoleniu podczas obserwowania zawodów.
2. **Egzamin pisemny- test z Przepisów Gry.** Egzamin zalicza 70% prawidłowych odpowiedzi. Za każdą prawidłową odpowiedź Komisja przyznaje 1 punkt. Test przygotowuje Komisja Egzaminacyjna. Zaleca się aby pytania miały prosty, jednoznaczny charakter. Czas trwania testu nie powinien przekraczać jednej minuty na każde pytanie. W przypadku pytań z odpowiedziami zawierającymi wyliczenia – za każdy prawidłowy element odpowiedzi komisja przyznaje odpowiednią część jednego punktu.
3. **Każdy sędzia musi poprawnie wypełnić sprawozdanie z zawodów.** W sprawozdaniu muszą zostać opisane przynajmniej: 2 wymiany zawodników, opis trzech napomnień za różne przewinienia, dwa wykluczenia, informacje o doznanej kontuzji itp. Czas trwania 30 min. Egzamin zalicza prawidłowe wypełnienie sprawozdania bez błędów merytorycznych.
4. **Egzamin ustny.** Polega na rozmowie na temat zdawanego testu pisemnego, omówienia popełnionych w nim błędów oraz wyczerpującej odpowiedzi na trzy pytania zadane przez Komisję. Egzamin jest zaliczony, jeżeli sędzia rozumie popełnione błędy w teście pisemnym oraz udzieli prawidłowej odpowiedzi na 2 z 3 zadanych pytań przez komisję.
5. **Egzamin kondycyjny.** Warunkiem dopuszczenia do egzaminu kondycyjnego jest pozytywne zaliczenie egzaminu pisemnego i ustnego. Przewidzianą formą egzaminu kondycyjnego jest **test interwałowy**. Limity zaliczeniowe zgodnie z wytycznymi KS PZPN.
6. Komisję Egzaminacyjną każdorazowo powołuje Zarząd KS ZPN.
7. Po zdaniu egzaminu (w całości) – na uroczystym wręczeniu legitymacji sędziego próbnego lub sędziego kandydata, każdy absolwent kursu winien otrzymać: gwizdek oraz komplet kartek. W miarę swoich możliwości Zarząd KS może dla najlepszych kursantów ufundować nagrody rzeczowe w postaci sprzętu sędziowskiego (koszulki, spodenki, getry itp.)
8. Istnieje możliwość przeprowadzania **egzaminu eksternistycznego** dla kandydatów na sędziów (np. dla byłych zawodników). Jednak ci kandydaci muszą spełnić następujące warunki:
 - a) muszą uczestniczyć w zajęciach seminaryjnych na zawodach piłki nożnej – w praktycznej obserwacji zawodów oraz pokazie filmowym z wybranych sytuacji boiskowych,
 - b) minimum zaliczeniowe testu teoretycznego wynosi dla nich 80% prawidłowych odpowiedzi,
 - c) spełnić pozostałe warunki egzaminacyjne - jak dla sędziów próbnych.

VIII. OGÓLNE ZASADY MIANOWANIA SĘDZIÓW.

1. Sędzia próbny (sędzia – kandydat) podlega procesowi szkolenia, obowiązującemu w ZPN.
2. Sędzia próbny poddawany jest szkoleniom praktycznym na prowadzonych zawodach, w oparciu o arkusz obserwacji sędziego próbnego (*załącznik nr 4*).
3. Sędzia próbny ma obowiązek poddawania się cyklicznym egzaminom konkursowym i zaliczeniowym, obowiązującym w ZPN na poziomie najniższej klasy rozgrywkowej.
4. Sędzia próbny może zostać sędzią rzeczywistym piłki nożnej po 1 roku czynnej działalności.
W wyjątkowych wypadkach okres ten można skrócić o połowę, ale dotyczy to jedynie byłych zawodników grających na szczeblu centralnym (Ekstraklasa, I i II liga).
5. Wniosek o mianowanie sędziego próbnego sędzią rzeczywistym można postawić po spełnieniu przez sędziego próbnego następujących warunków:
 - Przeprowadzeniu minimum 20 spotkań – w tym 10 w roli sędziego głównego.
 - Zauważalnej progresji w poziomie prowadzenia zawodów (opinia Komisji Szkoleniowej + analiza arkuszy obserwacyjnych).
 - Zaliczeniu egzaminów konkursowych.
6. Sędzią próbnym można być maksymalnie 3 lata – bez względu na okoliczności (urlopy, choroby itp.).
7. Na etapie naboru, szkolenia kandydatów, egzaminów na zakończenie kursu nie przewiduje się możliwości specjalizacji sędziów na głównych i asystentów. Wszyscy kandydaci podlegają tym samym kryteriom (odstępstwem jest nadawanie uprawnień dla sędzin kobiet jako specjalistek do prowadzenia zawodów piłki kobiecej – test sprawności według kryteriów dla sędzin piłki kobiecej)

**ANKIETA - PODANIE
KANDYDATA NA SĘDZIEGO PIŁKI NOŻNEJ**

1. **Imiona i nazwisko**
2. **Data i miejsce urodzenia**
3. **Miejsce zamieszkania (aktualne)**.....
.....
4. **Miejsce zameldowania**.....
.....
5. **Telefony kontaktowe**
6. **Wykształcenie** (uczelnia lub szkoła, rok ukończenia - zawód)
7. **Krótki opis dotychczasowej działalności sportowej** (piłka nożna i inne dyscypliny sportu)
.....
.....
.....
.....
8. **Przynależność do klubu sportowego – okresy (jako zawodnik lub działacz sportowy)**
.....
.....
9. **Wzrost**
10. **Waga**
11. **Hobby**
12. **Czy posiadasz prawo jazdy (kategorie)?**
13. **Czy posiadasz samochód?**
14. **Czy jesteś dyspozycyjny w soboty i niedziele?**
15. **Czy miałeś konflikt z prawem?**
16. **Posiadane odznaczenia sportowe, państwowe i inne**
17. **Stan zdrowia (przebyte choroby)**
18. **Dlaczego chcesz zostać sędzią piłki nożnej**.....
.....
.....

.....
miejsceowość, data

.....
czytelny podpis kandydata

KARTA EGZAMINACYJNA

1. **Imię i nazwisko**
2. **Data urodzenia**
3. **Odbył kurs przygotowawczy dla kandydatów na sędziów (jeżeli nie to dlaczego?)**

.....
 Procent frekwencji

4. **Czy przeprowadzono z kandydatem rozmowę kwalifikacyjną (jeżeli nie to dlaczego?) – wnioski z przeprowadzonej rozmowy.**

.....

5. **Decyzją komisji z dnia..... został dopuszczony do egzaminu**

WYNIKI EGZAMINU KOŃCOWEGO

6. **Do egzaminu teoretycznego przystąpił dnia.....**
Ocena – pisemny (pozytywna–negatywna):(dołączyć arkusz testu)
Ocena – ustny (pozytywna–negatywna):

Ocena wypełnionego sprawozdania (zaliczył/ nie zaliczył):

Wynik końcowy egzaminu teoretycznego (zdał – nie zdał):

7. **Do egzaminu kondycyjnego przystąpił dnia.....**

Wynik egzaminu kondycyjnego (pozytywny – negatywny):

8. **Ostateczny wynik egzaminu (zdał – nie zdał)**.....

9. **Rodzaj wydanego zaświadczenia kandydatowi (o ukończeniu kursu lub o ukończeniu kursu i pozytywnym zdaniu egzaminu dla kandydatów na sędziów piłki nożnej) – wpisać rodzaj zaświadczenia, numer i datę jego wydania**

.....

CZYTELNE PODPISY KOMISJI EGZAMINACYJNEJ:

1. 2..... 3..... 4.....

ZATWIERDZIŁ PRZEWODNICZĄCY KOLEGIUM SĘDZIÓW – DNIA

podpis

10. **Kandydat został przyjęty do ewidencji sędziów – numer akt**.....

OŚWIADCZENIE KANDYDATA O NIEKARALNOŚCI

Data

Imię i Nazwisko sędziego

.....

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że:

1. nie byłem karany za przestępstwo popełnione umyślnie,
2. nie toczy się przeciwko mnie postępowanie karne ani postępowanie o ubezwłasnowolnienie,
3. posiadam pełną zdolność do czynności prawnych i korzystam z praw publicznych.

Czytelny podpis sędziego

.....

ARKUSZ OBSERWACJI SĘDZIEGO PRÓBNEGO

Sędzia próbny:	
Data zawodów:	
Zawody:	
Klasa rozgrywkowa:	

OCENA - KLUCZ: 3 – *dobrze; prawidłowo,*
 2 – *satysfakcjonująco, na danym poziomie,*
 1 – *potrzeba przemyśleń i właściwej analizy niedociągnięć,*
 0 – *źle, konieczna radykalna poprawa.*

1. WYGLĄD

a)	Przybycie na zawody	od 0 do 3
b)	Wejście na pole gry	
c)	Zachowanie sędziego przed, w trakcie i po meczu	

2. OSOBOWOŚĆ SĘDZIEGO

a)	Podkreślenie silnych stron sędziego (wymienić)	
b)	Elementy nad którymi sędzia musi popracować	
c)	Jak daje sobie radę w trudnych momentach	

3. SYGNAŁY

a)	Użycie gwizdka (tonacja ciężaru przewinienia)	
b)	Użycie sygnałów określonych przepisami (stosowna gestykulacja)	
c)	Sygnalizacja rzutu wolnego pośredniego i bezpośredniego	
d)	Wyrazistość sygnałów	

4. PRZERWY W GRZE

a)	Szybkość i prawidłowość podejmowania decyzji	
b)	Wznawianie gry (prawidłowość)	
c)	Kontrola czasu gry (sygnalizowanie doliczonego czasu)	
d)	Odmierzanie odległości 9,15 m	

5. PORUSZANIE SIĘ

a)	Możliwości poruszania się, ruchliwość, przyspieszenia, bieg tyłem	
b)	W jaki sposób porusza się na obszarze całego boiska	
c)	Kontakt wzrokowy z zawodnikami, asystentami	
d)	Utrzymywanie tempa przez całe zawody (kondycja)	

6. USTAWIANIE SIĘ NA POLU GRY

a)	Przewidywanie rozwoju wydarzeń	
b)	Ścieżki kontrolowania pola gry	
c)	Rzuty od bramki	
d)	Rzuty karne	
e)	Rzuty wolne	
f)	Wrzuty	
g)	Rzuty z rogu	

